

De gamle platter fortæller – 52.

DAGBLADETS navnkundige journalist, salige Arne Jensen, skrev i starten af 1970'erne artikelserien "De gamle platter fortæller" om kongeskiverne fra Roskilde og Omegns Fugleskydningsselskab. Det blev til i alt 75 artikler, der blev bragt i DAGBLADET i 1972/73. Enkelte af artiklerne blev gengivet op til fugleskydningsselskabets 200 års jubilæum i 1987.

Som en markering af fugleskydningsselskabets 225 års jubilæum, den 28. august 2012, bliver Arne Jensens artikler nu genudgivet. I nogle tilfælde er historien eller ny viden løbet fra artiklerne, men i respekt for Arne Jensen, bliver alle artiklerne bragt, som de i sin tid blev skrevet af den lune journalist. Bortset fra justeringer af diverse trykfejl, er der ikke rettet et komma i Arne Jensens artikler. For at artiklerne til stadighed kan have et opdateret og korrekt indhold i forhold til nutidens læsere, vil der dog i de fleste tilfælde være tilføjet et supplerende efterskrift til de gamle artikler.

Skulle disse tilføjelser eller korrektioner være mangelfulde eller utilstrækkelige, vil det være meget interessant hvis DAGBLADETS læsere kan supplere.

Foruden de gamle artikler, har redaktøren på fugleskydningsselskabets hjemmeside, Henrik Brandt, i samarbejde med redaktionsleder på DAGBLADET Lars Ahn Pedersen forøget serien med yderligere 25 artikler. De 100 artikler vil blive bragt i DAGBLADET i de 100 lørdagsaviser der ligger op til jubilæumsdagen.

Fugleskydningsselskabet officielle betegnelse for de gamle klenodier er "skiver", men i fortsat respekt for Arne Jensens ordvalg, vil vi her bibeholde den oprindelige overskrift.

Interesserede læsere kan læse meget mere om det gamle selskab på www.roskildefugleskydning.dk.

To frimandage årligt

Træk af Roskilde Smedelaugs 537-årige historie

Smedehåndværket er ældgammelt, og der har altid stået respekt om det. I Roskilde har man et smedelaug, der menes at have den ærværdige alder af 537 år.

En gammel Roskilde-familie, der har været med at præge lauget, er Dreyer, og grunden til, at vi i denne artikel beskæftiger os med den, er, at smedemester Niels A. Dreyer i 1890 som 25-årig blev fuglekonge i Roskilde og Omegns Fugleskydningsselskab. Hans platte findes i samlingen på hotel Prindsen. Den viser et interiør fra smedeværkstedet i Ringstedgade 18, hvor mester og svend er beskæftiget henholdsvis ved essen og ambolten. I forgrunden ses et par nys udarbejdede fælge til hestevognshjul, og til højre er der rækker af hestesko.

Niels A. Dreyer var et fremtrædende medlem af Roskilde Smedelav, hvor hans far, J. Dreyer, i sin tid var såkaldt bisidder.

*

Af rigtig gammeldags smede er der i dag kun få i Roskilde, men deres forgængere har i høj grad været med til at præge byen og omegnen. I længst svundne tider måtte de bo udenfor byen. Det var dog ikke, fordi byens indbyggere var bange for smedens stærke kræfter, men fordi man gerne ville have deres brandfarlige esser noget væk fra de stråtede huse, centrum dengang var fyldt med. Jernbanegade var den fjerneste vej lige op ad volden, og her holdt smedene så til. Gaden hed da også Smedegade.

Ofte sad de gamle smede i usle kår med et daglig slid fra morgen til aften, og de trængte nu og da til at mødes med kolleger over et glas øl eller flere. I 1436 oprettedes så Roskildes første smedelaug,

hvor det selvfølgelig først og fremmest gjaldt faglige interesser, men som også i høj grad var selskabeligt betonet. Det hedder således i de gamle bestemmelser, at det kostede bøde for at trække hinanden i håret, at tale hinanden ”ilde til”, at såre eller slå nogen, at kaste op efter at have drukket og at pisse på sit sæde, eller nogen i lauget. Bøden kunne variere meget, men en tønne øl var det normale.

For at blive optaget i lauget skulle man i sin tid gøre et gilde, og det har ikke været ringe. Kosten skulle bestå af tre fade saltmad, tre ferske retter, brød, smør, ost, hvedebrød og kager samt tre tønder øl.

*

Men havde mestrene det hårdt, var det endnu værre for svende og lærlinge. De boede hos mester og måtte under ingen omstændigheder ligge ude om natten. De havde kun ret til to frimandage om året. Det var omkring 1500, men i begyndelsen af 1600-tallet sker der uhørte friheder. Svenden skulle da have fri hele mandagen og end ikke være på værkstedet før tirsdag morgen, når klokken slog fem. Lærlingen hører man intet om. Siden er der sket endnu flere fremskridt.

- aj.

*

Efterskrift:

I dag hænger skiverne for de nulevende fuglekonger i Restaurant Håndværkeren, mens de afdøde fuglekongers skiver er deponeret på Roskilde Museum. Niels A. Dreyers skive indgår i museets særlige afsnit for skiverne og historien omkring Roskilde Fugleskydningsselskab.

- hb.

Artiklen blev bragt i Dagbladet den 14. april 1973 og den 10. september 2011